digitized by ukrbiblioteka.org

ЗА САМОСТІЙНІСТЬ, ЗА СОБОРНІСТЬ, ЗА ДЕМОКРАТІЮ

НАРОДНА ВОЛЯ

NARODNA WOLA — THE PEOPLE'S WILL

ОДИН ЗА ВСІХ, ВСІ ЗА ОДНОГО

РІК XXXI. Ч. 27. СКРЕНТОН, ПА., СУБОТА, 8 БЕРЕЗНЯ, 1941. ЦІНА ТРИ ЦЕНТИ — PRICE THREE CENTS SCRANTON, PA., SATURDAY, MARCH 8, 1941. XXXI YEAR. No. 27.

ЮГОСЛАВІЯ, НАПЕРЕДОДНІ КАПІТУЛЯЦІЇ ПЕРЕД ГІТЛЕРОМ, СТАРАЄТЬСЯ НАМОВИТИ ГРЕЦІЮ ДО МИРА

ГЕНЕРАЛ ВЕЙҐАН ПЕРЕГОВОРЮЄ У ВІШІ У СПРАВІ МОЖЛИВОЇ БРИТІЙСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ СИРІЇ

В ЛОНДОНІ І В БЕРЛІНІ НЕ ВІРЯТЬ У ВІСТКУ ПРО СОВІТСЬКИЙ УЛЬТИМАТ РУМУНІЇ

Німецька окупація Болгарії не лишилась без впливу на становище Югославії, яка найшлась тепер у кліщах між двома ворогами: Італією і Німеччиною. Як подають найновіші вістки з Білгороду, югославянський уряд рішив піддатись німецькому натискови і згодиться в найближчих днях на "ближчу співпрацю" з державами "осі". Одночасно, йдучи назустріч бажанням Гітлера, Югославія пробує посередничити між Грецією й Італією, щоб довести до закінчення війни.

Урядове запевнення

Після довгої наради кабінету з регентом югославянський уряд видав у четвер заяву, в якій заспокоює населення, що уряд оцінює правильно ситуацію і має на увазі забезпечення незалежности та єдности держави. Це урядове заспокоєння має правдоподібно розвіяти поголоски, буцім то Югославія буде примушена до територіяльних уступок на користь Болгарії й Угорщини.

Мирове посередництво Югославії є вислідом конференції, яку мав у вівторок югославянський регент, князь Павло, з Рібентропом і Чяно. Після того, як Греція оноді відкинула мирові переговори на основі італійських умов, Югославія має наклонити греків до більшої уступчивости.

Турки відкидають пропозицію Гітлера

Тимчасом з Анкари повідомляють, що турецький уряд рішив відкинути пропозицію Гітлера. Гітлер пропонував, щоб Туреччина вислала делеґатів для переговорів у Берліні в справі тіснішої співпраці. Відмовна відповідь має бути передана цими днями в Берліні через турецького посла.

У своїм письмі до турецького президента Гітлер запевняв його, що Німеччина не думає нападати на Туреччину, як довго вона буде невтральна. Турецька преса критикує вартість такого запевнення і пригадує, що Берлін давав подібні запевнення болгарам аж до тої хвилі, коли німецька армія вступила на територію Болгарії.

Вейґан зявився у Віші

Загальну увагу звернула на себе поява генерала Вейґана у Віші і його наради з урядом Петена. Вейґан, колишній головний командант французької армії в війні проти Гітлера, перебував від осені в Африці як командант французьких військ в Африці і Азії.

Його несподіваний приїзд до Віші толкують двома причинами: Перше всього Вейґан може радитись з урядом, що робити на випадок німецької інвазії у французьких колоніях в Африці. Другою причиною може бути загроза британської окупації французької Сирії, в Азії.

Сирія, що є під французьким мандатом, лежить на дорозі між Палестиною і Туреччиною і тому має велике значіння для Британії як міст до Туреччини на випадок, якби вона мала вислати військо на поміч туркам. Також Сирія важна для оборони нафтових теренів в Іраку, звідки Британія бере велику частину потрібних нафтових запасів і де німці могли б її дістати для себе.

В останніх часах появились поголоски про можливість вмаширования британської армії з Палестини до Сирії. Це тим більш правдоподібне, що з другого боку Сирія може бути окупована Італією.

Совітська нота в Букарешті

Совітська нота, доручена румунському урядови в середу, дала притоку до ріжних здогадів. На Балкані поширилась поголоска, буцім то совітський уряд зажадав для Росії морських баз у румунських пристанях на Чорному морі.

В Лондоні кажуть, що ця вістка є німецькою пропагандою, яка хоче страшити балканські держави совітською небезпекою, щоб мати над ними більший вплив.

В Берліні, натомісць, запевняють, що вістка є англійською видумкою.

ПОТЯГИ В ПРОТЕКТОРАТІ БЕЗ РОЗКЛАДУ

Чеський уряд у Протектораті повідомив населення через часописи, що в останніх часах низку потягів, які ходили в певні часи, припинено, а деякі ходять без означеного часу.

Уряд радить всім, хто хоче подорожувати, наперед запитати на стаціях, де й коли які потяги відходять.

ПОМЕР СЛАВНИЙ РІЗЬБАР

В Шикаґо помер славний різьбар Ґуцон Борґлум, що на протязі останніх років наглядав за вирізьбленням величезних постатей Вашинґтона, Джеферсона, Линколна і Т. Розевелта в ґранітових вершках Чорних Горбів у Савт Дакоті. Борґлум помер на удар серця в 70-ому році життя.

СУД НАД ГАРІ БРИДЖЕСОМ

Департамент справедливости призначив суддю Чарлза Сірса головою переслухань в справі депортації австралійця Гарі Бриджеса, голови моряцьких юній в Сан Франсиско. Бриджесови закидують комунізм і протидержавну діяльність. Переслухання пічнуться 31-го березня. Докази проти Бриджеса будуть представлені заступником федерального слідчого бюра.

9-ГО БЕРЕЗНЯ 1814 — 10-ГО БЕРЕЗНЯ 1861

". . . Коли діждемось Вашинґтона
З новим і праведним законом? —
А діждемось таки колись!"

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

БОЯТЬСЯ СТРАЙКУ В ДВОХ ІНДУСТРІЯХ

Уряд і компанії побоюються, що 1-го квітня вибухнуть страйки у сталевій і вугільних індустріях. В той час вигасають дотеперішні контракти. Підготовчі переговори у сталевій індустрії ще не довели до нічого. Умови мягковугільних шахтярів будуть передані компаніям у найближчий вівторок. Дехто думає, що розходження між робітниками й підприємцями будуть в обидвох випадках такі, що треба буде посередництва президента.

РІЖНИЦЯ МІЖ СССР І АМЕРИКОЮ

Бувший американський посол у СССР, Буллит, розповів недавно на бенкеті чужоземних кореспондентів свою колишню розмову з Сталіном.

Сталін похвалився, що правити СССР лекше, ніж Америкою, бо в СССР народ його слухає. Що він хоче й скаже, ще робиться негайно, а в Америці президент перше, ніж щось зробити, мусить переконувати 130 мільйонів громадян, щоб погодилися з ним. На це Буллит відповів, що населення Америки інакше виховане, ніж населення СССР. Американці швидко схоплюють всі політичні проблеми, бо їх про це завчасу освідомляє вільна преса й вільне радіо. І спеціяльних зусиль для його переконання не треба.

ЯПОНЦІ ПРОТИ АМЕРИКАНЦІВ У ШАНГАЮ

Протиамериканські настрої японців у Шангаю особливо виразно виявилися на недавніх зборах мешканців міжнародного кварталу, який стоїть під охороною Сполучених Держав.

Збори відбулися в звязку з тим, що японська влада підвищила податки на мешканців цього кварталу. Японські мешканці прийшли на ці збори організовано й зі зброєю. Після того, як мейор міжнародного кварталу оповістив наказ влади й запропонував резолюцію з проханням відкинути його, японець Гаяші закликав присутніх не приняти такого внесення. Коли ж більшість двома третинами голосів прийняла резолюцію, японці зчинили галас і почали стрілянину. Поранено мейора та одного японського члена міської ради.

ЗАСПОКОЄННЯ В ІНДОХІНІ

З Токіо повідомляють, що між Сіямом (Тайлендом) та Індохіною дійшло до повного порозуміння.

Франція уступила Сіямові частину прикордонних провінцій Лаоса на півночі та Камбоджі на півдні. Перемиря продовжено до підписання миру. Уступку Франції поясняють як перемогу японських впливів.

АМЕРИКАНСЬКІ ВИХОВАТЕЛІ ПРОТИ ДИКТАТУР

Зїзд Американської Асоціяції Шкільної Адміністрації, що відбувся в кінці лютого в Атлантик Сіті при участи представників від 11,700 членів ухвалив резолюцію, яка відкидає всі системи влади, що заперечують свободу та індивідуальні права людини, і разом з тим осуджує поведінку народів, які "намагаються ширити свої погляди зрадою, терором та насильством". Натомісць резолюція ухвалює міжнародню політику Сполучених Держав в напрямку найбільшої помочі народам, що борються з тоталітарною навалою, а також організацію власної безпеки.

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД ЗАКРИВ ДВА ІТАЛІЙСЬКІ КОНСУЛЯТИ

Секретар закордонних справ, Кордел Голл, повідомив італійського амбасадора, що американські державні інтереси вимагають закриття італійських консулятів в Дітройт, Мишиґен, та в Нюарк, Н. Дж. Він також звернув увагу амбасадора на те, що урядовці інших консулятів повинні обмежувати свої поїздки до району, який їм призначений і не розїзжати по всіх Сполучених Державах. Таксамо морські і військові атташе італійської амбасади мають повідомляти американські власти кожний раз, як виїзжають кудись з Вашинґтону.

Цей крок американського уряду вважають відплатою за недавнє "побажання" італійського уряду, щоб Америка закрила свої консуляти в Неаполі і Палермо в південній Італії. Уряд Мусоліні наложив був також обмеження на розїзди всіх американських консулів і дипломатичних урядовців по Італії. Рівночасно це є пересторога для дипломатичних і консулярних представників Німеччини, які ведуть в Америці оживлену пропаганду. Є вістки, що федеральні власти прослідили звязки німецького консуля у Сан Франсиско, Відемана, з німецькими агентами від саботажу і пропаганди в Мексико. Відеман був командантом сотні, в якій Гітлер служив підчас світової війни.

КОМПРОМІС У СПРАВІ ДОДАТКУ ДО ЗАКОНА ПРО ПОМІЧ АНГЛІЇ

Сенатор Еллендер з Луизіяни запропонував поправку до закона про поміч Англії, яка забороняла б президентови вживати американської армії поза посілостями Сполучених Держав і поза західною півкулею. Прихильники уряду в сенаті заявили, що таке обмеження було б неконституційне, тому що президент без ніякої окремої ухвали має право вживати американської флоти і армії там, де вважає, що цього вимагають інтереси держави. Окрім того таке обмеження було б заохотою для Японії робити, що вона захоче, на Далекому Сході, оминаючи Филипини.

Після цієї аргументації сенатор Еллендер згодився змінити свій внесок. До закона буде додана постанова, яка тільки ствердить, що ніщо в цьому законі не поширює прав президента щодо армії і флоти, які він вже має на підставі конституції.

Провідник сенатської більшости, сенатор Барклі, заявив, що засідання сенату будуть продовжені пізно в ніч, щоб швидше полагодити справу допомоги Англії. Припускають, що цей закон буде остаточно ухвалений вже в найближчих днях.

ПОШАНА МАСАРИКОВІ В АМЕРИЦІ

Губернатори стейтів Ню Йорк, Ню Джерзі, Конектикат та Масачузетс оповістили 7-го березня "Чехословацьким днем" на "пошану Т. Масарика за його заслуги перед демократією світа". 7-го, 8-го і 9-го березня в багатьох містах Сполучених Держав відбуваються великі врочистости, влаштовані громадянами чеського та словацького походження для вшанування памяти Т. Масарика з нагоди 91-ої річниці його народження. В урочистостях приймають участь і представники влади.

ХІНА ДІСТАВАТИМЕ ПОМІЧ ВІД СССР І АНГЛІЇ

Хінський генералісімус Чіян Кайшек висловив певність, що СССР і Англія будуть і далі давати поміч Хіні в її боротьбі з Японією, аж до повної перемоги над останньою.

СОВІТСЬКИЙ ПРОТЕСТ БЕЗ ЗНАЧІННЯ

В урядових колах Вашинґтону не вірять, що совітський протест Болгарії зроблений щиро й означає якусь зміну політики. Коли б він мав бути дійсно таким, то був би поданий раніш, і не Болгарії, а Німеччині. Протест поясняється тим, що СССР не вдалося примусити Болгарію підписати з ним пакт про ненапад і цим він хоче Болгарію налякати. З другого боку, СССР незадоволений і тим, що Німеччина не дала йому жадних гарантій відносно свого поступовання на Балкані. Тому своїм протестом СССР хоче примусити Німеччину дати і йому щось з балканської здобичі, як то було зроблено з Польщею та Румунією.

ЗАМИРЕННЯ СТРАЙКІВ У ТРЬОХ СТЕЙТАХ

Робітники великих електричних заводів біля Ленсинґ, Мишиґен, відкликали заповіджений страйк після конференції з підприємцями і стейтовими властями. Окреслено точно справи, які будуть вирішені арбітрацією.

На залізниці Рутленд Компані в стейті Вермонт відкликано страйк після того, як було вияснено, що тимчасова знижка платні потрібна, щоб врятувати залізницю від банкроцтва. Компанія не матиме ніяких зиськів в часі, як обовязуватиме знижка платні.

Страйк, заповіджений проти великої стальовні Інґалс Айрон Воркс в Бирмингтем, Алабама, стримано до часу, поки представники робітників і компанії не відбудуть конференції з висланниками федеральної Ради Оборони.

ДОБУВАННЯ НАФТИ В СССР

Народній комісаріят нафтової промисловости повідомляє, що за два місяці 1941-го року добування нафти зросло й далі зростає. Тому можна чекати, що добудуть намічену кількість 38 мільйонів тон за рік. Перевіз по Каспійському морю від Баку до Астрахані теж значно зріс.

digitized by ukrbiblioteka.org

Народна Воля

NARODNA WOLA — THE PEOPLE'S WILL

Орган Українського Робітничого Союза в Скрентон, Па. Виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу, за винятком державних американських і українських свят.

Ukrainian paper published every Tuesday, Thursday and Saturday, except on National or Ukrainian holidays, by the Ukrainian Workingmen's Association, 524 Olive Street, Scranton, Pa.

Entered as second-class mail matter June 16, 1913, at the Post Office of Scranton, Pa., under the Act of March 8, 1879. Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, of the Act of October 3rd, 1917, authorized July 10th, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
В Сполучених Державах з виїмком Скрентон, Па., на рік	$3.00	In the United States (except Scranton, Pa.), per year	$3.00
На пів року	$1.50	Per 6 months	$1.50
В Канаді, заграницею і в Скрентон, Па., на рік	$5.00	In Canada, foreign countries and in Scranton, Pa., per year	$5.00
На пів року	$3.00	Per 6 months	$3.00
Ціна поодинокого числа 3 центи		Single copy 3 cents	
Телефон: 2-8897		Telephone: 2-8897	

Адреса — Address
NARODNA WOLA, 524 Olive Street, Scranton, Pa.

За оголошення редакція не відповідає

ШЕВЧЕНКО ЯК ПОЛІТИК

Звільнення Шевченка з заслання звичайно приписують тій зміні режіму, яка настала в Росії після того, як у березні 1855 року помер безсердечний деспот Микола Перший. В перші роки царювання його сина й наслідника, Олександра Другого, російське, а й українське, громадянство сподівалось великих змін і полекш. Олександер, правда, по довгих короводах, дав амнестію політичним вязням і завдяки їй Шевченко вийшов накінець в 1857 році на волю. Під натиском публичної опінії світа він також поробив приготовання для звільнення кріпаків, після того, як у цілій Европі це сталося вже давно. На тій основі будовано надії, що "світанок близько".

Таким оптимізмом перейнялись і деякі визначні українці. Пантейлемон Куліш писав до Шевченка, що "цар, дай Бог йому здоровля й довгого царствовання, не забороняє нашої мови. Тепер процвите рідне слово. . . ." Він казав, що "не годиться напоминать доброму синови про діла його батька. . . . Він же у нас первий чоловік; як-би не він, то й дихнуть нам не дали б. . . ."

Та Шевченко, хоч ніби на собі зазнав царської ласки і був вже на волі, все таки далі не довіряв цареві і панам. Немов у відповідь на ці сподівання більш легковірних своїх земляків та російських і польських приятелів, він при кінці 1858 року написав вірша, що зачинається від слів "Я не нездужаю — півроку —", в якому він далі каже:

Добра не жди,
Не жди сподіваної волі.
Вона заснула: цар Микола
Її приспав, а щоб збудить
Хиренну волю, треба миром,
Громадою обух сталить
Та добре вигострить сокиру,
Та й заходиться вже будить.
А то проспить собі небога
До суду божого страшного!
А панство буде колихать,
Храми, палати мурувать,
Любить царя свого пяного
Та византійського прославлять,
Та й більше, бачиться, нічого.

І справді, хоч кілька днів після смерти Шевченка проголошено царський указ про звільнення кріпаків від панщини, то й на цьому скінчилось. Господарська зависимість селян від панів остала далі, політичної волі не було дано нікому, а ще за панування того самого "доброго сина", Олександра Другого, видано указ з забороною вживати українську мову в друку.

Ця просто пророча оцінка "царської ласки" Шевченком, який у ті тяжкі часи бачив дальше і розумів глибше політичний стан і напрямок тодішнього уряду, дуже підходить до теперішнього положення України. І тепер є люде, які готові тішитись, що тимчасово "рідне слово" в Україні не заборонене, та що прогнано панів. Для декого це виглядає таким здобутком, що ізза нього можна навіть забути, що Україною править новий червоний цар, "добрий син" тої комуністичної партії, яка вистріляла, виморила голодом та замучила на засланні мільйони українського люду. Декому може навіть здаватись, що "як би не він, то й дихнуть нам не дали б", як це у свій час здавалось Кулішеви.

Тимчасом Україна далі находиться в такому стані, як в останні роки Шевченкового життя. Вона далі в неволі, під пануванням Москви. І нема ні в Україні ні в Росії волі. Її приспав "комінтерн" чи ґепе-у. І так, як за Шевченкових часі, "щоб збудить хиренну волю", треба й тепер "громадою обух сталить і добре вигострить сокиру, та заходиться вже й будить". Без того "проспить собі небога до суду божого страшного".

Оця безкомпромісовість Шевченка, яку він виявив на протязі усього свого життя, ця непохитна ворожнеча й ненависть до всякої неволі, насильства, диктатури й панства, ця твердість у боротьбі з всемогучим царатом, ставлять його, поета і маляра, артиста і мрійника, в ряди найкращих і найбільш послідовних політичних провідників. Він не давав себе обманути облесними словами і приманчивими обіцянками. Його око сягало в глибину сучасних йому громадських питань і вміло там дошукатись голої правди.

Він бачив не нового "ліберального" царя, амнестію, чи навіть полекші кріпакам, а дивився, чи розпростуються селянські спини, чи покращає мужицьке життя, підніметься освіта, збільшиться політична воля. Цього не було тоді, так як немає в Україні й сьогодня. І тому Шевченкова порада про "обух" і "сокиру", себто про підготовку боротьби і нині така важна й невідкладна, як була вісімдесять літ тому.

НАД ДОМОВИНОЮ Т. ШЕВЧЕНКА

Від довшого часу пильні розшуки приносять все щораз то нові публікації про Шевченка, що ставлять перед нашими очима на весь ріст його велике значіння й оту незвичайну пошану, яку він здобув уже серед сучасників і то однаково у друзів, як і ворогів. Все те відбилося в тодішній пресі і в цілій низці окремих видань, що, на жаль, сьогодні призабуті зовсім, або маловідомі.

Найбільше їх появилося з нагоди смерти Шевченка та підчас перевозу його тіла на Україну.

З дуже рідких видань цього часу варто пригадати бодай такі, як О. Лазаревського опис останнього дня Шевченка, промову Чалого над могилою поета в Києві, або промову Куліша підчас виряджування труни з Петербурга на Україну.

Ця промова Куліша, що є навязанням до старих козацьких традицій, належить до найрідших українських друків. Збереглося усього два чи три примірники, та й то їх доля невідома, крім одного примірника, що зберігається в Національному Музею у Львові.

Ось текст Куліщевої промови:

Слово до Шевченка про червону китайку, випровожаючи його на Вкраїну 1861-го року

"Сталась між земляками рада неслушна, легкодуха, що не треба чомусь китайкою Тараса вкривати, а друга рада свій рідний старосвітський звичай над усяке химерне міжкування преложила, і оце, вийшовши один перед громаду, проголав до Тараса тими словами:

"Що ж це ти, батьку Тарасе, одіжджаєш на Вкраїну без червоної китайки, заслуги козацької? Чим же ти нижчий од тих козацьких лицарів, що червоною китайкою вкривалися, заслугою козацькою пишалися? Ніодин вільний предок твій, Тарасе, не сходив з цього світу без останньої чести. Чи вже ж ти — нехай Бог криє — умер чужим чуженицею на чужині? Що ж це про нас на Вкраїні скажуть, як ми тебе вирядимо в дорогу, непокритого червоною китайкою? Скажуть, що й ми такі перевертні, як ті дуки, що позабирали всі козацькі луги й луки та й старосвітські звичаї позанедбували. Ні, батьку Тарасе, не годиться тобі так одіжджати на Вкраїну. Іще — дякувати Богови святому — не поперводились козацькі діти, козацькі душі: є кому тебе на дорогу китайкою червоною обмислити. Вони тобі наготовили чесне козацьке покривало. А розкиньте, небожата, червоний цвіт славетний по чорній, сумній домовині Тарасовій. Нехай наш батько зявиться на Вкраїні лицарем щирим, що жив і вмер, побиваючись про добро, про честь і волю нашу. От тепер їдь, батьку Тарасе, до своєї домівки. Нехай земляки бачать, що ти з малої семї у велику рідну семю вертаєшся; нехай знають, що ми тут на столиці своєї святої старосвітщини не занедбовуємо, що ми свого великого поета по своєму шануємо."

П. Куліш

"С. Петербург, 1 мая 1861 г."

ЧОРНИЙ ПРИЯТЕЛЬ ШЕВЧЕНКА

Після повороту з заслання до Петербурга, Шевченко познайомився з ріжними визначними артистами, музиками і письменниками, які радо шукали приязні відомого поета, маляра і борця за визволення селян з кріпацтва. Шевченко ж, який на протязі десятка років не мав освіченого товариства, не бачив добре намальованої картини і не чув доброго співу й музики, цілою душею вдихав ту культурну атмосферу, яку давала йому велика російська столиця. Він ходив на концерти, до театру, на мистецькі виставки картин, та на розмови до своїх визначних приятелів.

Між знайомствами, які тоді завів Шевченко, найшовся і американець — негр Айра Фредерик Олдридж (Ira Frederick Aldridge), один з найвизначніших акторів того часу. Шевченко бачив його на сцені в ролі Отелла, в трагедії Шекспіра того самого імені, і відразу захопився ним, як великим артистом. Пізніше познайомився з ним особисто в родині графа Федора Толстого, відомого російського маляря і різьбаря (1793-1873), віцепрезидента російської Академії Мистецтв і щирого свого приятеля.

Олдридж родився десь в 1805-ому році, невідомо чи в Ню Йорку, чи в Балтимор. Його батько називався Джошуа і правдоподібно був теслею-невільником в якогось пана. Пізніше, коли Айра здобув собі вже славу як артист, він сам чи його прихильники розпустили вістку, що старий Джошуа родився був в Африці, як син муринського ватажка, та що американський місіонар привіз його в Америку і тут вивчив на протестантського проповідника.

Молодий Айра успів захопити трохи науки в Скенектеді, Н. Й., а пізніше попав до самого міста Ню Йорку. Вже змалку тягнуло його до театру і він крутився біля нечисленних тоді заль, де відбувались вистави, виконуючи ріжні дрібні послуги. При тій нагоді він послужив якось відомому англійському акторови Едмундови Кінови, що приїхав був до Америки на гостинні виступи в 1820-ому році і цей приняв його (по іншим вісткам купив його) як свого особистого послугача. Інтересно, що кілька років пізніше, на другій півкулі, бистрий і непосидющий кріпак з Кирилівки, Тарас Шевченко, став подібним лакеєм у поміщика Енгельгардта.

З Кіном Олдридж поїхав до Англії і мандрував з ним з міста в місто. Підчас тої мандрівки Кін пізнав великий талан хлопця і часами давав йому вказівки, як виступати на сцені та виконувати деякі ролі. Здається, що завдяки Кінови Олдридж мав нагоду походити якийсь час до школи в Ґлезґов, в Шкотії.

Здібности Олдриджа мусіли бути небуденні, коли вже в 1826-ому році, коли йому було тільки 21 літ, старий Кін дозволив йому виступити в ролі Отелло, яка пізніше стала найголовнішою точкою багатого Олдриджового репертуару. Другу головну ролю в цій драмі, а то ролю інтриганта і спокусника Яґа, грав з Олдриджом син Кіна, Чарлз.

Після того слава негерського артиста постійно зростала. Його запрошували до найславніших театрів і давали йому важні ролі у інших драмах, головно у творах Шекспіра. Мистецька англійська критика вважала його одним з найкращих виконавців таких роль, як Король Лір, Макбет і, очевидно, Отелло.

Олдридж, здається, тільки раз вернув до Америки на гостинні виступи, які, одначе, не мали тут великого успіху. Причиною цього була гарячка, яка саме тоді (1830) почала запалюватись біля питання невільництва. Частина публики і преси бачила в Олдриджови не великого артиста, а бувшого невільника-негра, який смів посягати по найвищі театральні лаври і славу. Олдридж покинув країну свого уродження і поселився постійно в Англії.

В 1853-ому році зорганізувалась театральна трупа, яка з Олдриджом обїхала на протязі кількох років всі великі міста Европи. Успіх американського мурина був незвичайний. Його приймали на королівських дворах, пруський король написав йому власноручного листа з захопленими похвалами, цісар Франц Йосиф нагородив його ордером Леопольда й іншими відзначеннями. З такою славою трупа приїхала в 1858-ому році до Петербурга, де на її виступах бував цар і найвизначніші російські достойники. Тоді Олдридж познайомився з Шевченком.

Дружба між ними завязалась у дивний спосіб. Шевченко не вмів по англійськи, Олдридж правдоподібно знав обломки німецької і французької мови, і може навчився кілька слів по російськи. На всякий випадок розмовляти обидвом було трудно. Та Олдридж знав старі негерські пісні, а можливо й новіші твори на негерські мотиви, які тоді складав відомий американський композитор Стівен Фостер, а Шевченко співав йому українських пісень. Може бути, що Шевченко почув тоді популярні до нині пісні "О Сузанна", "Май олд Кентокі гоум" та "Свані Ривер". Олдридж напевно наслухався козацьких дум і бурлацьких пісень, які залюбки співав Шевченко.

Оповідають, що в ті часи знайомі нераз стрічали Шевченка і Олдриджа у якомусь забутому ресторані, як обидва з запалом один другому щось показували руками та співали. Раз спитали Шевченка, по якому він розмовляє з Олдриджом. Шевченко показав на пляшку горілки, що стояла на столі і засміявся: "Через переводчика, добродію, через переводчика."

Олдридж придбав собі портрет Шевченка роботи відомого в ті часи маляра Микешина. Шевченко, кажуть, дав йому ще окрім цього свій автопортрет. Він також намалював кілька портретів Олдриджа, з яких один находився у відомій Третяковській галерії в Москві. На іншому рисунку Шевченко нарисував Олдриджа й себе разом. Репродукцію цього рисунку Шевченка читачі найдуть у сьогоднішньому числі Народної Волі.

Десь, здається, з початком 1859-го року Олдридж і його труна відїхали з Петербурга і Шевченко вже більше не побачив свого приятеля. За два роки його не стало в живих. Олдридж далі мандрував по світі і в 1867-ому році (10-го серпня) помер в місті Лодзі в Польщі, їдучи другий раз до Петербурга, де його спеціяльно кликали на нові виступи.

Олдридж був одружений з білою жінкою. Оставив одну дочку, яка ще в 1930-ому році жила самітно біля Лондону. Дуже можливо, що в паперах Олдриджа, які певно зберігались в неї, можна б найти неодну інтересну памятку цієї незвичайної дружби двох великих талантів, що однаково тяжко пробивались через життя і через те так швидко себе зрозуміли. (ч)

Тарас Шевченко і його чорний приятель, драматичний артист Айра Олдридж

ПРО ШЕВЧЕНКА В НЕВОЛІ

Віє вітер над Київом,
Сади нахиляє;
Синій Дніпр старих сусідок,
Німих гір питає:
"Де гуляє, бенкетує
Син наш незабутній?
Вже й солові одспівали,
А його не чути!
Уже й жито половіє,
Час затого й жати;
А він не йде — біля мене
Сісти заспівати!"
Обізвались німі гори:
"Дніпре, старий друже!
Не питав ти України,
По кім вона тужить,
Не прислухавсь, що дівчата
Плакали — співали,
Про що хвилі з берегами
Нишечком шептали.
Розпитай же буйних вітрів
З далекого краю,
Як наш кобзар з важким ранцем
Під ружжем гуляє!"

1847 р. **Н.**

ПЕРЕМІНИ В АНГЛІЇ

Чеські часописи в Лондоні звертають увагу, як в Англії відбувається "тиха революція на кожному кроці". Ломляться старі соціяльні забобони, установляються нові суспільні відносини й погляди. Відомого начальника військової школи в Лондоні, підполковника Бінггема, звільнено зі служби за те, що при якійсь нагоді прилюдно висловився буцім то найліпшими старшинами можуть бути лише ті, які мають "стару шкільну краватку". Цим виразом означувалася аристократія, яка кінчала високі школи в Ітон, Гарров і т. п. Проти цього широко запротестувало суспільство навіть з Австралії, доводячи, що відвага й старшинські здібности не залежать від "шкільної краватки", а старшини з робітничої класи мають такі самі цінности, як і з вищих верств. Міністерство війни усунуло "шляхтича" з посади виховника старшин. Коли ж кореспонденти запитали його, як він оцінює наказ міністерства, Бінггем відповів, що "обовязком вояка є мовчанка".

Другий характеристичний випадок стався з панею Феловес, заступницею управительки шпиталю Червоного Хреста в Суффолк. На врочисте відкриття шпиталю прийшла вона з нафарбованими губами. Генерал, який приймав шпиталь, прилюдно пробурмотів, що військовим служакам не личить малювання. Пані Феловес відповіла на те своїми аргументами. Кінчилось тим, що голова Червоного Хреста, пані Оліверова, звільнила "модницю" з посади.

АНГЛІЯ НЕ ВІРИТЬ ЗАЯВІ СССР

Представник англійського міністерства блокади заявив у палаті громад, що те пояснення, яке дав совітський посол Уманський державному секретареви Голлови в справі дозволу на вивіз річей до СССР, не задовольняюче. Уманський обіцяв, що крам, який СССР буде закуповувати в Сполучених Державах, не буде перевозитися в Німеччину, але нічого не сказав, що в звязку з тим власні товари, які є в СССР, будуть висилатись до Німеччини, як тільки подібні вироби прийдуть з Америки до СССР.

ФОНД РЕКОРДОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ

(Виказ число 4)

За почином Українського Конгресового Комітету наспіли далі оці датки і замовлення на рекордовання української пісні у виконанні хору проф. Олександра Кошиця:

Евстахій Рудий, Лонг Айленд Сити, Н. Й., даток	$ 10.00
Відділ 16 Оборони України, Ленсинг, Миш., даток	10.00
Платон Стасюк, Ню Йорк, Н. Й., даток $10.00 і замовлення $10.00, разом	20.00
Мирон Сурмач, Ню Йорк, Н. Й., замовлення	10.00
Василь Пуйда, Ню Йорк, Н. Й., замовлення	10.00
о. Володимир Лотович, Джерзи Сити, Н. Дж., замовлення	10.00
Іван Матейко, Раковей Біч, Н. Й., замовлення	10.00
Степан Ткачук, Шикаго, Ілл., замовлення	10.00
Михайло Юрків, Рочестер, Н. Й., на рахунок замовлення	5.00
З нагоди 25-ліття подружжа дарунок для Василя і Анастазії Мандзіїв, Йонкерс, Н. Й., замовлення	10.00
Передтим проголошено	759.00
РАЗОМ	**$864.00**

З замовлень, які наспіли дотепер, у виказі подані тільки ті, що заплачені готівкою. Хто прислав замовлення без грошей, того прохається прислати належитість за десять рекордів (20 пісень) в сумі $10.00. Конгресовий Комітет гарантує замовляючим, що вони одержать замовлені рекорди, або зложена ними сума буде їм повернена в цілости, якщо через брак відповідної кількости замовлень виконання рекордів не буде можливе.

Степан Корпан
касієр Українського Конгресового Комітету

УВАГА: Для переведення справи рекордовання української пісні необхідно, щоб усі, хто бажає мати рекорди, прислали як найскорше замовлення з належитістю в сумі $10.00 за десять рекордів (20 пісень). **Потрібна кількість замовлень повинна бути зібрана на протязі найближчих тижнів.**

digitized by ukrbiblioteka.org

ДОПИСИ

ЗАКЛИК ДО БУВШИХ УКРАЇНСЬКИХ ВОЯКІВ В КАНАДІ І АМЕРИЦІ

(Монтреал, Квебек)

Вже минає двацять років від коли бувші українські вояки почали емігрувати з рідних земель. Двацять років тому, коли українські визвольні змагання закінчились для нас невдачею, свідоме українське вояцтво рішило виїхати з рідних земель, щоб на еміграції пережити тимчасове політичне лихоліття, яке в той час навістило всі українські землі. Кожний свідомий бувший український вояк виїзджав тоді за кордон з ціллю продовжувати боротьбу з ворогами українського народу.

З часом політичні обставини змінялись так, що заставили бувших українських вояків залишатись на постійне життя за кордоном та приймати горожанство тих держав, в якій хто опинився. І ми, бувші вояки, що опинились на американському континенті, повинні бути вдячні урядам, канадійському і американському, що нас приняли як своїх горожан, та дали нам змогу організуватись і жити свобідно в своїх демократичних країнах.

Бувші українські вояки, як в Канаді, так і в Америці, зорганізовані в ріжних товариствах, плекають традицію українського війська, а поодинокі члени забезпечують своє життя або старші літа в ріжних українських запомогових установах. Організація "Союз Бувших Українських Вояків в Канаді", укладаючи свій статут, між іншими параграфами вложив постанову, котра каже, що кожний член обовязково повинен бути забезпечений, особливо на смертний випадок, щоб родина члена чи організація не мала клопоту з похороном.

Члени першої станиці С. Б. У. В. в Монтреалі, познайомившись зі статутом Українського Робітничого Союза, рішили забезпечитись в згаданій запомоговій організації. В тій цілі були скликані 21-го лютого 1941 перші організаційні збори для заснування відділу Українського Робітничого Союза.

Чому члени першої станиці Союзу Бувших Українських Вояків вважають У. Р. Союз н а й вигіднішою запомоговою організацією для бувших українських вояків? На це є три головні причини: (1) Запомогова організація У. Р. Союз це організація своїх членів, а не компанія; вона заступає в українських справах думку самостійности, соборности і народоправства української держави. (2) Організація У. Р. С. захищає права українських робітників (українських робітників, а не большевиків), дає запомогу своїм членам, що находяться в біді наслідком нещасливих випадків. Тому, що ми, бувші вояки, вважаємо себе тільки робітниками, то і забезпечуємо себе в У. Р. Союзі. (3) Заки ми рішили обезпечитись в У. Р. Союзі, то вперед переконались, що в згаданій організації членські вкладки нижчі в порівнанні з іншими запомоговими організаціями і асекураційними компаніями.

Ті три причини повинні вистачити на відповідь, чому кожний бувший український вояк повинен бути забезпечений в У. Р. Союзі. Тому я звертаюсь до всіх бувших українських вояків в Канаді і Америці: Знайомтесь зі статутом У. Р. Союза, котрий стоїть на чисто українському національному грунті, читайте орган У. Р. Союза, Народну Волю, котра подає звідомлення про діяльність організації, та фінансові звіти кожного місяця, а також інформує робітників про робітничий рух. Обзнайомившись зі статутом, ставайте членами У. Р. Союза. В яких місцевостях вже є відділи У. Р. С., то вписуйтесь до тих відділів. Де нема, то організуйте нові відділи і забезпечуйтесь в У. Р. Союзі таки зараз, бо завтра вже може бути запізно, беручи під увагу наш старший вік.

Д. Брацюк

член У. Р. С. і справник 1-ої станиці С. Б. У. В. в Монтреалі.

КОНВЕНЦІЙНА КАМПАНІЯ

(Раковей Біч, Н. Й.)

Я з приємністю вичитав в Народній Волі з минулого вівтірка статтю про те, щоб делегати на Десяту Головну Конвенцію нашої організації зробили Союзови дарунок з нових членів. Це справді дуже добра думка, щоб кожний делегат привіз зі собою на конвенцію виповнену аплікацію одного або більше нових членів. До тої думки хочу додати від себе кілька пропозицій.

По мойому цей дарунок повинні зробити не тільки делегати, але всі учасники, що мають голос на конвенції, себто також члени Екзекутиви, редакції, контрольної комісії і всі радні. Це додасть ще кільканацять членів до загального числа приєднаних і збільшить нашу організацію.

Дальше, я думаю, що буде добре, коли кожний, хто приєднає нового члена і привезе його аплікацію на конвенцію, дістане за це якусь памятку. Раз, це буде десята, Ювилейна Конвенція, а окрім того, це буде перший раз, що делегати в цей спосіб вшанують і підтримають свою організацію. Це треба якось зазначити не тільки в протоколах, але й зокрема кожному делегатови чи урядникови.

Я думаю, що добре було б, коли б кожному делегатови, що привезе таку аплікацію, дати спеціяльну гарно вироблену посвідку, на якій буде подане його імя, імя члена чи членів, яких він зорганізував, а заразом буде зазначено, що це Десята Конвенція. На посвідці могло б бути також зазначено, який є теперішній стан членства, скільки Союз має фондів і скільки відділів, та міг би бути поданий спис союзових урядників. Все це гарно вироблене, з золотою печаткою У. Р. Союза, було б гарною памяткою з конвенції, яку делегат буде міг показати у відділі, та заховати на памятку для себе і своєї родини.

Така посвідка не була б коштовна, але по роках нагадувала б делегатови чи його дітям цей рік і ту його прислугу організації. А й в розмовах з товаришами чи з дітьми він певно нераз при тій нагоді згадав би про Союз та поневолі кинув про нього добре слово. Знаю, що ріжні американські організації відзначують в той спосіб прислугу своїх членів і тим закріплюють їх привязання і охоту до праці.

Така памятка була б тим більше до речі, що саме в травні, коли буде відбуватись Десята Конвенція, мине трицять літ від Першої Конвенції нашої організації, яка відбулась в травні 1911-го року в Гарисбургу. Значить, конвенція в Рочестері буде справді ювилейною і тому варто би її чимось відріжнити від попередних. Я певний, що делегати і урядники зроблять це аплікаціями нових членів. У. Р. Союз повинен це зробити такими ювилейними посвідками, чи може в якийсь інший спосіб. Дуже можливо, що хтось з читачів Народної Волі подасть якусь іншу, кращу думку.

Та одно хай остане так, як було запропоноване у згаданій вище статті про дарунок Союзови: нехай кожний делегат і урядник привезе стільки аплікацій, скільки матиме голосів на конвенції, а по змозі й більше. Засипмо Десяту Конвенцію сотнями нових членських декларацій і тим способом вшануймо трицятьлітній ювилей Українського Робітничого Союза і його Першої Конвенції.

Іван Матейко

РІЖНИЦЯ МІЖ НІМЕЦЬКИМИ НАЦИСТАМИ Й ДЕМОКРАТАМИ

Нацистичний провідник, др. Лей, недавно заявив у публичній промові в Лодзі, що чехи й поляки, так само, як і жиди, є лише комірниками німецької раси, а тому, коли вже втиснулися на німецький расовий простір, то мусять підлягати расовому добору. Німці, мовляв, мусять вчити їх, як жити. В звязку з тим німецькі соціял-демократи на вигнанні видали заяву, в якій рішуче відкидають право на гноблення якого небудь народу й заявляють, що в краю й на еміграції є ще німці, які визнають право кожного народу, поневоленого Гітлером, на повну свободу; в одній лаві з тими народами вони готові віддати все за визволення світу з неволі нацизму й фашизму; стоючи на передових позиціях тієї боротьби, намагаються знищити безправство й насильство, яке робиться іменем німецького народу, а запровадити спільно з іншими народами такий лад, який гарантував би вільне співжиття всіх народів на однім просторі. Своєю участю в боротьбі намагаються здобути собі моральне право на участь в будуванні нового світу. Вони думають, що лише таким способом можуть послужити захистови життєвих національних інтересів працюючих верств німецького народу на його власній землі.

СОВІТСЬКИЙ БЛАХМАН

З Софії повідомляють, що на румунському кордоні збільшено кількість совітського війська. Над Прутом оживлення. В Кишиневі та Одесі відбуваються нічні затемнення. З Київа на румунський кордон ідуть механізовані частини. В той же час в Румунії закінчується почата в січні мобілізація й війська посилаються на совітський кордон. Все це пригадує подібну метушню в той час як Німеччина осідалася в Румунії. Совіти, що раніш догодилися з Німеччиною, вдавали, що незадоволені її поведінкою й відтягали увагу свого населення та міжнародніх сил в другий бік, щоб приховати своє співробітництво з Німеччиною.

Німецьке військо з Румунії переходить в Болгарію, а в Румунію приходить нове. Болгарський уряд відмовився обмірковувати совітську ноту. Відповідальні нацисти заявляють, що совітська нота не торкається совітсько-німецьких відносин, а тільки совітсько-болгарських.

Кожний український робітник в Америці і Канаді повинен читати Народну Волю.

УВАГА! СКРЕНТОН, ПА.! УВАГА!

Місцева Українська Національна Рада в Скрентоні скликає

НА НЕДІЛЮ, 9-ГО БЕРЕЗНЯ (МАРТА) 1941

НАРАДУ У СПРАВІ ВШАНОВАННЯ 80-ИХ РОКОВИН СМЕРТИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Нарада відбудеться в годині 6-ій вечером, у помешканні Українського Горожанського Клюбу, 608 Вест Лакаванна Евню.

На цю нараду запрошується представників українських парохій, відділів запомогових організацій, товариств та інших організацій в Скрентоні. Прийдіть усі порадитись, як вшанувати гідно память Кобзаря України в 80-ті роковини його смерти.

Ті, що мають листи до збирання жертв, мають принести їх на ці збори.

За Місцеву Українську Національну Раду в Скрентоні:
Михайло Дорош, заст. гол.; **Олександер Мондляк**, секр.

Ярослав Пастернак

ШЕВЧЕНКО ЯК ДОСЛІДНИК УКРАЇНСЬКОЇ СТАРОВИНИ

Перші досліди над українською старовиною зачалися на Наддніпрянщині ще у 18-му столітті, а товчком до цього були передовсім ті многі могили, що ізза них називали Україну деколи "країною могил" (Грабовський), а далі сліди колишніх грецьких колоній вздовж берегів Чорного моря.

Вже у 1835-ому році зорганізували були наукові круги Київа "Тимчасовий Комітет для дослідів старовини в Київі", що заложив при тамошньому університеті перший, невеличкий музей. Кілька літ пізніше покликали до життя теж "Київську Археографічну Комісію" для збирання й досліджування старовинних памяток українського письменства й історичних актів. З цього виходить, що зрозуміння для рідної старовини зродилось було в нас доволі вчасно, не пізніше, чим у других европейських народів.

За діло бралися спершу нефаховці, самоуки — бо інших тоді ще й не могло бути, — у яких замилування до предмету, запал до праці та велика пошана до викопуваних памяток старовини заступали з конечности фахову теоретичну підготовку.

Не інакше було тоді і в Галичині. Першим піоніром української археології (дослід старовини) тут був крилошанин львівської митрополичої капітули — Антін Петрушевич (* 1821), а кількома роками молодший від нього Сидір Шараневич, професор історії львівського університету (* 1829) став згодом навіть першим державним консерватором-українцем для памяток старовини в Галичині.

До таких любителів української старовини, що не лиш оспівував її в своїх думах, але й брав навіть активну участь у дослідах над нею, належав теж і наш великий геній-кобзар Тарас Шевченко. Це може здивує багатьох, бо в життєписах Кобзаря воно звичайно не згадується. Тому хочемо навести тут ці факти, так як їх зібрав свого часу Орест Левицький у, нині для загалу вже тяжче доступній, "Київській Старині" (1894).

Вже в другому році існування "Київської Археографічної Комісії" — подає О. Левицький — показалася в практиці необхідна потреба злучити її разом з "Тимчасовим Комітетом для дослідів старовини в Київі" та поширити діяльність нової научної інституції на цілу Україну, себто — за тодішньою урядовою термінологією — на цілий південно-західний край та сумежні з ним губернії полтавську й чернигівську.

Великий любитель старовини, генерал-губернатор Д. Г. Бібіков, взявся негайно після ліквідації Тимчасового Комітету (1845) за нове діло. На перший початок признали між іншим за необхідне продовжувати зачаті ще Комітетом розкопи біля церкви св. Ірини в Київі і двох могил у Вишгороді та досліджувати далі розвалини церкви св. Василія в Овручі на Волині. Але попри ці роботи місцевого характеру рішено було перевести по всій Наддніпрянщині загальну реєстрацію памяток старовини, щоб на підставі цього можна було скласти повну програму систематичних археологічних дослідів та праць.

Самим членам Археографічної Комісії було це величезне завдання не під силу й тому Д. Г. Бібіков вислав обіжник до губернаторів та начальників дворянства підчинених собі губерній з зазивом виповнити залучений квестіонар, що його зладив проф. Іванишів, один з найбільш активних членів Комісії. Між іншим було там сказано, щоб до описів памяток старовини долучувати теж їх рисунки та плани, а спеціяльну увагу щоб звертати на могили, зарисовувати їх та списувати теж народні перекази, з ними злучені.

Одначе, розісланий квестіонар не приніс — як часто буває — бажаного висліду. Волинський губернатор відповів, пересилаючи лише спис ріжних памяток, що землеміри в нього не знають перспективи й тому нема кому поробити бажані рисунки, а начальники дворянства заявили прямо, що в них на провінції нема потрібних людей до такої роботи.

Не поміг і другий приказ генерал-губернатора. Прийшлося розсилати на місце окремих урядовців Комісії, що вміли б добре рисувати й вслід за цим повстав великий попит на фахових рисівників.

У цьому саме часі зявився в Київі Т. Шевченко, що вертав з гостини в рідному селі (був це вересень 1845-го року). Його знали вже по всій Україні не лиш як українського поета-кобзаря, але й як талановитого мистця-маляра. Якраз попереднього року вийшов був перший випуск його "Живописної України", в програму якої входили передовсім історичні памятки старовини — "храми, укріплення, могили й все те, що час пощадив" — саме те, про що спеціяльно ходило Археографічній Комісії, її опікунови — генерал-губернаторови Бібікову та її новому голові, Н. Є. Писареву. Треба було доконче взяти молодого, талановитого м и с т ц я - археолога до праць у Комісії й це скоро зробили.

Хто саме звернув увагу Писарева на Т. Шевченка, невідомо. Міг це бути М. Максимович або П. Куліш, вкінці сам Писарев міг навязати особистий контакт з Кобзарем. Досить, що в листопаді 1845 року генерал-губернатор післав уже Т. Шевченка в полтавську губернію "для деяких дослідів у терені", та дав йому при цьому 150 рублів на видатки.

Ближча письменна інструкція, яку він певно дістав, вже хоч би з огляду на адміністраційні власти, не збереглася. Але з подібних інструкцій для других рисівників знаємо, що наш молодий мистець повинен був "розвідувати, де й які є могили, старі руїни й урочища, знані з важніших історичних подій — збирати народні перекази про ріжні місцевости — добувати для Комісії старі документи, головно з часів Козаччини", і т. п. Крім цього Шевченко, як мистець-маляр, дістав певно ще спеціяльне доручення зарисовувати всі важніші памятки старовини.

Як довго й де саме побував тоді Т. Шевченко на Полтавщині, не знаємо, але певно своє завдання сповнив він добре, бо вже 10-го грудня цього ж 1845-го року. Комісія рішила "просити генерал-губернатора запросити свобідного мистця Академії, Тараса Шевченка, на сталого співробітника Комісії для зарисовування памяток старовини" з річною платнею 150 рублів.

При кінці 1845-го року та з початком 1846 Комісія друкувала розкішний альбум старовини ("Древности") з 11 таблицями рисунків, що зображували могилу "Перепятиху" та найдені в ній речі. Частину цих рисунків робив напевно Т. Шевченко, але годі сказати, котрі саме, а решту рисував учитель рисунків дівочого київського інституту, Сенчило-Стефанівський.

З споминів А. Чубинського виходить, що з початком 1846 року Шевченка післали були в Чернигівщину для археологічних дослідів. В актах Комісії нема про це згадки. Але Чубинський пише, що в лютім 1846-го року Т. Шевченко приїхав був до нього на село (Ісківці біля Переяслава) та просив товаришити йому в археологічній поїздці по церквах і монастирях Чернигівщини. Разом поїхали вони між іншим у Чернигів, де для Шевченка найшлося багато роботи, у цьому й кілька замовлень на портрети, а звідтам їздили нераз до Лизогуба, в місточку Сіднів, на відпочинок.

Весною Т. Шевченко вернувся у Київ, де між тим Комісія випрацювала була широку програму для своїх праць. Наш Кобзар придбав собі до помочі колишнього товариша з Академії, Сажина, і цілими днями пропадав — як пише Чубинський — рисуючи для Комісії коритарі Печерського монастиря, нутра київських церков та руїни Золотих Воріт.

У половині червня 1846-го року став проф. Іванишів розкопувати групу могил Перепята біля Фастова, а Т. Шевченко був занятий при цьому як рисівник. Робота тривала досить довго, бо щойно 21-го вересня 1846-го року генерал-губернатор Бібіков післав Кобзаря знов "у ріжні місця київської, подільської та волинської губерній, щоб: а) записувати народню устну словесність; б) рисувати замітніші могили, збираючи звязані з ними народні перекази; в) оглядати ріжні монументальні памятки; г) крім цього у Почаївській Лаврі нарисувати загальний вид монастиря, нутро церкви та краєвид з тераси". На видатки дістав Шевченко знов 150 рублів.

Які саме місця наш Кобзар методі відвідав і що там рисував, нам невідомо. Одно тільки певне, що був у Почаєві, бо його рисунки тамошньої Лаври дістав був свого часу П. Я. Дорошенко на Глухівщині. Були це чотири акварелі, два рисунки тушом і один шкіц, у цьому теж загальний вид церкви в селі Вербки.

На саме Різдво 1847-го року Шевченко був разом з Костомаровом у Н. Гулака, де велись розмови про Кирило-Методіївське Брацтво, а після цього він виїхав, уже на власну руку, у Чернигівщину. Річ була в тім, що Шевченко сподівався тоді великих змін у свойому житті: йому мали дати сталу посаду професора рисунків при київськім університеті та крім того була надія на трилітній побут в Італії для продовжування малярських студій.

Заколисаний надіями на краще майбутнє наш Кобзар-мистець гостював, без дозволу Комісії, цілих два місяці у Чернигівщині — і переплатив це виключенням з її складу. Письмо з цією неприємною вісткою мало дату 1-го березня 1847 та було підписане Писаревим як головою Комісії, Іванишевом як її секретарем і ще трьома членами.

Так скінчилася неждано праця Т. Шевченка на полі української археології. Після цього він просидів ще кілька тижнів у Лизогуба в Сідневі, між тим арештували в Київі за Кирило-Методіївське Брацтво Костомарова, Білозерського, Гулака й других. А коли Шевченко, не прочуваючи нічого, вертався у Київ, його теж арештували, відставили за кілька днів у Петербург, а далі за Урал.

Останнім слідом занять Шевченка археологічними памятками можна вважати його побут весною 1848 року з експедицією капітана Бутакова над Аральським морем, у степах, де він змальовував береги моря та могили в степу.

Не від речі буде пригадати, що багато слідів зацікавлення Т. Шевченка старовинними українськими могилами подибуємо теж у його поетичній творчости, і то ще до часу його практичних занять на цьому полі. Маємо на думці згадки про могили у "Івані Підкові" (1839), "Гайдамаках" (1841), "Перебенді" (1842), "Розритій могилі" (1843) та "Заповіті" (1845). У "Розритій могилі" Шевченко просто згадує про археологічні розкопи російських вчених в Україні:

"Дніпро, брат мій, висихає,
Мене покидає,
І могили мої милі
Москаль розриває . . .
Нехай риє, розкопує, —
Не своє шукає . . ."

І далі:

"На четверо розкопана
Розрита могила . . .
Чого вони там шукали?
Що там схоронили
Старі батьки? Ех, якби то,
Якби то найти те, що там
схоронили . . .
Не плакали б діти, мати не
журилась. . . ."

Пояснення до останніх слів, а саме, що не матеріяльних скарбів сподівався знайти у могилах Шевченко, находимо у його поемі "Буває в неволі". "Усі ті могили — усі отакі:

Начинені нашим (козацьким)
Благородним трупом,
Начинені туго. Оце воля
спить."

А знов у словах: "Начетверо розкопана, розрита могила" є закріплена тодішня метода археологічних дослідів у примінненні до могил. Їх справді розкопували в тих часах двома ровами-сондами навхрест; і то не лиш на Наддніпрянщині, але й у Галичині (наприклад, "Настасина могила" в "Доброві" біля Крилоса). Тепер ця метода закинена як зовсім непрактична.

digitized by ukrbiblioteka.org

OUR AMERICAN PAGE

Mail contributions to 524 Olive Street, Scranton, Pa.

WHY NOT INCLUDE THE UKRAINIANS?

The collaboration between Poland and Czecho-Slovakia is a step in the right direction but it doesn't go far enough. We believe that the combination should also include at least Ukrainia. A federation of these three nations with a population of over ninety million people, would be a power to reckon with. A federation which would not have to be a cat's-paw for any foreign power in order to maintain itself.

It is high time that Slavs start playing Slav politics, forgetting their religious differences as well as artificial differences created for them by their enemies on the precept of "divide and rule."

Hungary, an artificial state composed in the main of renegade Slavs around a small nucleus of Mongolian Magyars, is even now being built up as a dividing wedge between Slavs and as a distributing element in the natural Slavic sphere of influence and living space. Hungary has been maintained for this very purpose by both Germany and England for centuries. There would be no Balkan problem today if the Slavs had been allowed to follow their natural inclinations, to unite in a federation of Slavic States, but the other powers of Europe have made it their business to keep the Slavs disorganized with insidious and poisonous propaganda which emphasized and magnified their nationality and religious differences.

The Slavs can be, and should be, the balance of power in Europe and an immense influence for the maintenance of world peace. We believe that the first practical step in this much to be desired direction is the collaboration of the Poles, Czechs, Slovaks and Ukrainians. This Federation would eventually include all of the Slav States—setting up a federated nation so strong that no possible combination of hostile powers would dare challenge it. We believe that the initiative should be taken by the Poles, Czechs, Slovaks and Ukrainians, as Jugoslavia and Bulgaria at present are not in a position to act, and Russia under the domination of non-Slav rulers must first be freed from its cruel alien masters and then be cleansed of its filthy insane philosophies before it will be acceptable to a family of federated Slav states.

If the Slavs have learned anything from their years of abuse and persecution at the hands of non-Slavs; if they have matured sufficiently in their understanding of practical politics, they will set aside their petty differences at least long enough to dispose of their common enemies and to set up a Federation of Slav States. This is one job that the Slavs will have to do for themselves. They will have to sell the rest of the world on the merits of their Federation. No one else will do it for them.

Editorial in **The American Slav**
March 1, 1941

FOR PEOPLE OF ACTION AND NOT WORDS

You who are of the first Ukrainian American generation, have you ever found yourself puzzling over questions which put your mind into turmoil because you could not find answers for them? Have you ever been confronted with problems which you could not solve? I am certain that you have. At one time or another every Ukrainian American youth has experienced such difficulties. You also discovered that your parents were unable to assist, which is not surprising since they have been reared in an entirely different environment.

A few years ago the need for an organization which would unite the Ukrainian youth of this country was realized by those belonging to our first youth generation. An organization which would provide a common meeting for the youth, one at which problems and solutions could be discussed and where interest in both cultural and educational fields could be promoted. Thus we saw the birth of the Ukrainian Youth League of North America. Its arrival brought an interest into the hearts of many Ukrainian young men and women throughout America and Canada, who had avidly been awaiting such a fortification. The UYL-NA was founded by well-meaning individuals who were sincerely anxious that the youth avail itself of every opportunity which could be obtained from such an existence. The League was and still is a noble idea. But anything that is given life must be carefully nurtured and must receive much thought and attention.

After seven years, one would think that the UYL-NA has had sufficient time and opportunity in which to overcome obstacles which confront every new organization, and that it should be well on the upgrade to success. Instead, it appears that the ideas which are responsible for its life have been pushed to the side while a few individuals utilize the League for personal, political or other gains. The last few years have brought naught but distrust and dissension amongst the youth. At the conventions where we expect to find unity and harmony prevailing, and where youth problems should be considered, we note that these are forgotten elements.

We take seats not at a youth convention but at an arena where we hear the bellowings which have been prompted by political and religious factions. Self-centered and bigoted individuals monopolize precious time by airing their petty jealousies and grievances. False accusations are hurled at one another. Tolerance and courtesy are unknown quantities. It is not only pitiful but disgusting and very discouraging that young women and men who have one common cause at heart can so readily forget the purpose of the League and will also tolerate such degrading actions.

The convention in September, 1940, greeted many who had one thought in mind: "This year will decide whether or not we (clubs represented) are to continue as UYL-NA members." Since it is a Youth League of America it should be represented by as many sections of the country as possible, and not have individuals stampeded into offices by one locality, as has been the practice in recent years. Is it therefore surprising that a majority should feel itself to be the recipient of unjust treatment?

I am only one of many who often wonders, "Are the home fires of the UYL-NA still burning?" Why do we have cause to wonder? Are the members to expect nothing in return for payment of dues?

"The Trend," which is a medium for inter-club contacts and an important organ of the UYL-NA, is evidently a minor item to the officers. Indirectly I have learned that there has been one "Trend" publication. Yet at least two clubs which I know are UYL-NA members have not received any copies nor notifications that a "Trend" is available. Has "The Trend" been published?

Apparently the officers prefer to remain uncommunicable since they have neglected to so much as publish their addresses in the various newspapers, or perhaps they feel the futility of expecting correspondence in view of the past and previous records. The "do-nothing" tradition is enthusiastically being followed.

This is the gist of "the activities" of the present administration as the first half of the term expires.

The reigning powers were hell-bent on proving that they could and would revive the League when they hitched their wagon to the star for 1941. It requires little effort to make promises—less to keep them.

We still have six months remaining, of which two or three probably will be spent preparing for the forthcoming convention and also compiling notes to be used as alibis for: "Why so much was accomplished in 1941."

The fact remains we are still young and are faced with battles which our parents cannot fight for us. A League which is utilized as a stepping stone for personal aspirations by budding politicians is only a hinderance.

What is essentially needed is an organization controlled by the youth, with leaders who will endeavor to promote the interests of the Ukrainian youth collectively, and will also further respect, love, tolerance and a better understanding.

Start a campaign of action. Make your motto: "There are no words such as 'can't' or 'never.'" With such thoughts in mind you all are bound to succeed. The Youth League for which you all have awaited can and will be.

Anne Bilyi

COLEMAN TO SPEAK IN PHILADELPHIA

Dr. Arthur Prudden Coleman of Columbia University, will speak on "Slavs in America: Their Contribution to the Democratic Ideal" at the Philadelphia International Institute, 645 North 15 Street, Sunday, March 16, at three o'clock in the afternoon.

The Ukrainian Cultural Centre, which has its headquarters at the Institute, reports that an attempt is being made to draw as large a group of Slavs as was ever assembled anywhere in the city. Ukrainians, young and old, are urged to hear Dr. Coleman's free and first public address in Philadelphia.

Al Yarr

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УКР. РОБ. СОЮЗА

ВІДДІЛ 4, МОНЕССЕН, ПА. Збори в неділю, 9 березня, в 2-ій попол., де все. Проситься всіх членів, місцевих і позамісцевих прийти. Буде вибір делегата на 10-ту Конвенцію У. Р. Союза.
І. Фалібота, голова; Т. Пішко, касієр; М. Завінський, секр.

ВІДДІЛ 14, БОТЛЕР, ПА. Збори в неділю, 9 березня, в 1:30 попол. Проситься всіх прийти на час. Буде вибір делегата на конвенцію.
Н. Бурка, секр.

ВІДДІЛ 20, ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Спеціяльні збори в суботу, 8 березня, в 4-ій попол., в Народнім Домі, 610 С. Америкен вул. Проситься всіх прийти, бо буде вибір делегата на Десяту Головну Конвенцію У. Р. С. Отже присутність всіх конечна. Неявившийся член заплатить кару одного долара, а урядник два долари.
Ст. Хромяк, секр.

ВІДДІЛ 21, АРНОЛД, ПА. Збори в неділю, 9 березня, в 2-ій попол., в Українськім Народнім Домі. Проситься всіх прийти на ці збори, бо буде вибір делегата на конвенцію.
М. Марійка, секр.

ВІДДІЛ 27, ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Спеціяльні місячні збори в суботу, 8 березня, в 8-ій веч. Проситься всіх прийти. Буде вибрі делегата на Десяту Головну Конвенцію У. Р. Союза. Також проситься привести зі собою нових членів, а ми їх впишемо в ряди нашої організації. Треба старатись нам всім про нові члени, а не треба дивитись, щоб хтось для нас робив. Всі маємо дбати за свою організацію.
С. Кохан, секр.

ВІДДІЛ 31, ОЛИФАНТ, ПА. Спеціяльні збори в неділю, 9 березня, зараз по Службі Божій. На цих зборах будемо вибирати делегата на Десяту Головну Конвенцію У. Р. Союза. Кожний член має прийти на ці збори, бо в противнім разі може бути караний по статуті.
І. Слота, предс.; Ів. Боклах, касієр; Ст. Желінський, секр.

ВІДДІЛ 36, СКРЕНТОН, ПА. На річних зборах вибрано наступний уряд на рік 1941: Др. Н. М. Таций, голова; Василь Прийма, заступник голови; Іван Візний, секретар; Ярослав Чиж, скарбник; Василь Левицький, доглядач хворих; Г. Сировіцький, др. Г. Масляк і М. Козловський — контрольори. Найближчі збори відбудуться в неділю, 9 березня, в 2-ій попол., в Українськім Горожанськім Клюбі. Проситься всіх прийти, бо буде вибір делегата і затвердження передконвенційного проєкту від нашого відділу.
Др. Н. М. Таций, голова; І. Візний, секр.; Я. Чиж, касієр.

ВІДДІЛ 37, СКРЕНТОН, ПА. Збори в неділю, 9 березня, в 2-ій попол., там, де все. Проситься всіх членів і членкинь прийти. Буде вибір трьох делегатів на конвенцію У. Р. Союза.
М. Танчин, предс.; М. Теличка, кас.

ВІДДІЛ 57, ДЖЕССУП, ПА. Збори в неділю, 9 березня. Проситься всіх прийти, бо є дуже важна справа. Отже всі як один на ці збори.
М. Папуга, предс.

ВІДДІЛ 66, ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Збори в неділю, 9 березня, в 2:30 попол., в галі при 23 і Бравн вул. Проситься всіх прийти і спільно порадитись про вибір делегата на надходячу конвенцію У. Р. Союза.
Ю. Захарчук, секр.

ВІДДІЛ 75, БРУКЛИН, Н. Й. Українське Товариство "Жіноча Громада". Повідомляється всіх, що річні збори відбудуться в неділю, дня 9-го березня, в годині 4-ій пополудні, при 724 Ленард Стріт (Ґрінпойнт), Бруклин. Проситься всіх прийти, бо є дуже важні справи до полагодження. Членкиня, неявившися на цих зборах, підлягає карі.
Уряд

ВІДДІЛ 95, БИНҐЕМТОН, Н. Й. Збори в неділю, 9 березня, в 2-ій попол., в У. Г. Домі. Проситься всіх прийти. Буде вибір делегата на 10-ту Конвенцію У. Р. С. Також є інші дуже важні справи.
О. Смик, секр.

ВІДДІЛ 100, ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Спеціяльні місячні збори відбудуться в неділю, 9 березня, в 2-ій попол., в Укр. Нар. Домі, 237 Гоп Евню. Проситься всіх прийти на час. Буде вибір делегатів на Десяту Головну Конвенцію У. Р. Союза. Також є інші важні справи. Довгуючі повинні вирівнати свої залеглости після рішення річних зборів, бо в противнім разі уряд поступить по ухвалі.
В. Микитин, предс.; П. Шнайдер, касієр; Е. Сенчій, фін. секр.

ВІДДІЛ 103, МАГАНОЙ СИТІ, ПА. Квартальні збори в неділю, 9 березня, в 1-ій попол., в церковній галі, де все. Проситься всіх прийти на час. Буде вибір делегата і заступника на 10-ту конвенцію. Також контроля буде здавати справоздання за три місяці. Довгуючі повинні вирівнати свої залеглости. Хто ще не переписався на новий рід обезпечення, нехай принесе свою стару грамоту на ці збори. Отже ці збори є дуже важні і всі мають прийти.
М. Гентош, секр.

ВІДДІЛ 123, КЕМДЕН, Н. ДЖ. Квартальні і спеціяльні збори в неділю, 9 березня, в 1-ій попол., при 614 Вен Гук вул. На цих зборах буде вибір делегата на Десяту Головну Конвенцію У. Р. Союза, яка відбудеться в місті Рочестер, Н. Й. Обовязком всіх прийти на ці збори.
О. Мельничак, секр.

ВІДДІЛ 130, НЮ ЙОРК, Н. Й. Спеціяльні збори в суботу, 8 березня, в 8-ій веч., при 46 Іст Сема вул. На цих зборах буде вибір делегата на Десяту Головну Конвенцію У. Р. Союза. Обовязком всіх членів бути в означений час на цих зборах.
Ю. Кафтан, секр.

ВІДДІЛ 149, КОЛПМАНТ, ПА. Спеціяльні збори в неділю, 9 березня, в 3-ій попол., в Народнім Домі. Дехто з членів каже, що має якісь важні справи, а секретар не хоче збори оголосити. Отже проситься зійтись в означений час на ці збори, де всі послухаємо, які важні справи маємо.
Секр.

ВІДДІЛ 157, ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Місячні і спеціяльні збори в неділю, 9 березня, в 2-ій попол. Обовязком кожного члена прийти на час, бо будемо споміж членів вибирати делегата на Десяту Головну Конвенцію У. Р. Союза і його заступника. Рівнож проситься довгуючих вирівнати свої залеглости.
М. Скалоцький, секр.

ВІДДІЛ 164, СКРЕНТОН, ПА. Місячні і спеціяльні збори в неділю, 9 березня, в 2-ій попол., в Америкен Ліджен Гол, Савт Мейн. На спеціяльних зборах буде вибір делегата на Десяту Головну Конвенцію У. Р. С.
Гр. Матвійчук, секр.

ВІДДІЛ 170, ІСТОН, ПА. Квартальні збори в неділю, 9 березня, в 2-ій попол., в галі Горожанського Клюбу, на Вест Істон. Проситься всіх членів, мужчин і женщин, прийти в означений час. Буде вибір делегата і заступника на 10-ту Конвенцію У. Р. Союза, котра відбудеться в травни в Рочестері. Отже всі як один на ці збори.
Ст. Возьний, секр.

ВІДДІЛ 174, МУЗИК, ПА. Надзвичайні збори в неділю, 9 березня, в 7-ій веч., в Українській Галі, при Спрінг вул. Буде вибір делегата на 10-ту Конвенцію У. Р. Союза.
П. Цізда, голова; Ю. Касько, секр.

ВІДДІЛ 176, СКРЕНТОН, ПА. Надзвичайні збори для вибору делегата на 10-ту Конвенцію У. Р. Союза відбудуться в суботу, 8-го березня, в годині 7ій вечером, при 9 Олив вул.
А. Батюк, секр.

ВІДДІЛ 183, КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Квартальні збори в неділю, 9 березня, в 6-ій веч., в церковній галі. Проситься всіх прийти. Буде справоздання контрольної комісії і інші важні справи.
І. Лукашкевич, секр.

ASSEMBLY 233, LACKAWANNA, N. Y. Meeting will be held Wednesday, March 12th, 7:00 p. m., at 168 Steelawanna Avenue. All members are requested to be present.
Pauline Knihiniski, secretary

ВІДДІЛ 264, НЕВИЛ АЙЛЕНД, ПА. Спеціяльні збори в неділю, 9 березня, в 1:30 попол. Присутність всіх членів потрібна на цих зборах. Буде вибір делегата на Десяту Головну Конвенцію У. Р. Союза. Хто не прийде на ці збори, буде караний по статуті.
П. Кречковський, голова; П. Береза, касієр; А. Дзюба, секр.

ВІДДІЛ 282, НЮАРК, Н. ДЖ. Збори в середу, 12 березня, в 8-ій веч., в клюбі Товариства Будучність, 160 Спринфілд Евню. Проситься всіх членів і членкинь прийти. Буде вибір делегата на Десяту Конвенцію У. Р. Союза. Також будемо збирати місячні вкладки.
П. Семчишин, голова; Д. Легкий секретар.

Win Film Awards

Ginger Rogers, who won the annual Academy of Motion Picture Arts and Sciences award for her performance in "Kitty Foyle," and James Stewart, who was voted 1940's outstanding actor for his work in "The Philadelphia Story."

Found Years Later

Wrecked plane of Charles Stanton, of Dorchester, Mass., which disappeared with its five passengers June 20, 1937. It was recently found by four farmers in a jungle near San Jose, Costa Rica—its passengers a tangled heap of bones.

E. L. DAVIES CONTRACT BROKER
DIME BANK BUILDING
Phone 4-4614

Понад 80 будинків продано за рік 1940 у Скрентоні й околиці апробованими від Н. О. L. С. брокерами. 4½% відсотків за морґеджі на 15 років. Перша рата тільки 10%. Переглянъте наші листи. Можемо мати хату на продаж, що саме відповідає вашим потребам. (Огол.)

ПРИЙДІТЬ ДО НАС І РОЗМОВТЕСЬ ПО УКРАЇНСЬКИ З УКРАЇНСЬКИМ ПРОДАВЦЕМ

Виставляємо на ПРОДАЖ всі наші вповні відновлені УЖИВАНІ АВТОМОБІЛІ і ТРОКИ. Не тільки АВТОМОБІЛІ і ТРОКИ на нашим просторім подвірі, але таксамо НАЙЛІПШІ УЖИВАНІ АВТОМОБІЛІ під дахом у нашім складі уживаних машин. Не зважаючи на низькі ціни, продаємо кожний НЮАРК МОТОР АВТОМОБІЛ і ТРОК з нашою
БЕЗУМОВНОЮ ГАРАНТІЄЮ ЗВОРОТУ ГРОШЕЙ
NEWARK MOTORS
Авторизовані продавці
PLYMOUTH • • • DE SOTO
INTERNATIONAL TRUCKS
432-442 South Orange Avenue
Newark, N. J.
Phones: MA. 3-5251 & MA. 3-5252
Питайте за Мирославом Вакулінським

УКРАЇНСЬКІ ФАРМЕРИ!

Якщо плекаєте кури, то купуйте малі курчата, що вийшли з яєць, тестованих одною з добрих лабораторій в Новій Англії: Род Айленд Стейт Каледж.

Не тому, що їх можете дістати в українця, але тому, що з таких курей будете мати добрий прихід.

На замовлення висилаємо поштою або експресом. Почавши від 31-го січня, нові курчата виходять що тижня.

Кому близько, тому радимо приїхати до нас особисто в неділю.

Маємо курчата всякої раси, до Вашої вподоби.

Тепер найліпша пора на кури.

Пишіть за ближчими поясненнями і за цінами по українськи або по англійськи на адресу:

John Fedorowicz,
9 School Street,
West Warwick, R. I.
Tel.: Valley 690

ПЕРШИЙ НАРОДНИЙ ПОГРЕБНИК на Филаделфію й околицю

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
Cor. Franklin & Brown Sts.,
Philadelphia, Pa.
Tel.: Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

SOUTH SIDE BANK AND TRUST COMPANY
Складайте свої ощадности в цім сильнім і певнім банку
524 CEDAR AVENUE SCRANTON, PA.
Член Федеральної Корпорації Обезпечення Депозитів

ЧОЛОВІК ВДОВОЛЕНИЙ . . . КОЛИ ЖІНКА ВАРИТЬ ЕЛЕКТРИЧНО

ЦЕ ШТУКА задержати милий вигляд при роботі в кухні, але розумна жінка вміє завсіди бути в добрім настрою хазяйки . . . Найважнішим помічником у цій справі є електрика і її знаряддя, велике й мале.

При наших низьких оплатах кожна хата може легко почати сьогодні перехід до електричної господарки. Переводіть планово зміну на Електричну Дорогу, крок за кроком. Вважайте, як її око розяснів, а кошт за кожну кіловат-годину буде нижчий, чим більше будете вживати Електрики.

THE SCRANTON ELECTRIC COMPANY

make your home ALL ELECTRIC
THE MORE YOU BUY - THE LESS IT COSTS - PER UNIT